

2. L'ús del català en la pràctica científica; on centrar l'acció

JORDI CASANOVA¹
Secció de Ciències Biològiques

En aquest breu text voldria sintetitzar les idees força que vaig desenvolupar a la taula rodona organitzada sobre aquest tema per l'Institut d'Estudis Catalans.

En analitzar l'ús del català en la pràctica científica penso que cal distingir dos aspectes que, malgrat que incideixen tots dos en aquest assumpte, responen a realitats diferents i, per tant, caldria també encarar de manera diferent.

Per una banda, hi ha la situació que afronta en aquest àmbit qualsevol llengua davant de l'anglès. I em refereixo, per exemple, al danès o l'holandès, si parlem de llengües amb unes comunitats de parlants d'una mida semblant a la catalana.

D'altra banda, la situació del català com una llengua que, a diferència precisament de llengües com el danès o l'holandès, no compta amb un estat que la consideri com a llengua pròpia i es troba en dificultats en el marc d'un estat que prioritza el castellà.

Malgrat que les dues qüestions són importants, per a mi la que és decisiva és la segona, aquella específica del català i on ens en juguem l'ús social. Ja m'agradaria que la situació del català fos tal que ens en poguéssim plantejar l'ús en la pràctica científica tal com ho fan en el cas del danès o l'holandès.

Finalment, abans d'entrar en propostes concretes, una altra consideració que em sembla important. Caldria tractar la qüestió de l'ús del català en la pràctica científica tenint en compte, precisament, les característiques de la producció i difusió científica i evitant, sobretot, que des de fora de l'àmbit científic, la disjuntiva entre l'ús de l'anglès i l'ús del català es vulgui convertir en una prova del grau de compromís amb la llengua.

1. jordi.casanova@irbbarcelona.org

Les meves propostes concretes serien les següents. En relació amb l'anglès, adoptar els mateixos criteris que adopten els científics parlants de les altres llengües semblants a la nostra de què he parlat:

— Combinar la publicació en anglès dels articles de recerca general amb la publicació en català de les obres de divulgació i altres destinades a la nostra comunitat cultural.

— Atès que la recerca de les tesis s'acostuma a donar a conèixer no pels documents de la tesi en si, sinó pels articles que origina, les tesis poden ser un bon instrument on emprar el català. Des del meu punt de vista, les publicacions de l'IEC sobre temes de ciència també entren en aquesta consideració.

— Les característiques pròpies de les pàgines web de grups, instituts i universitats penso que n'aconsellen la doble versió, una en anglès i una en català.

— Pel que fa a manuals i llibres de text, distingiria entre l'ensenyament no universitari i l'universitari. En aquest darrer, l'anglès seria la llengua més adequada.

Ara bé, com hem indicat, on penso que ens juguem l'ús del català com a llengua científica és precisament en les obres de divulgació i altres de destinades a la nostra comunitat cultural. En aquest camp assistim al desistiment del seu ús, atès que els criteris de mercat juguen en contra de la publicació en català i afavoreixen fer-ho en castellà. En aquest context, em reafirmo que és molt més important posar els esforços, també econòmics, a garantir que els investigadors catalans puguin publicar els seus llibres de divulgació en català, millor que no pas traduir al català els articles científics publicats en anglès a les revistes internacionals, com alguna vegada s'ha proposat.

Un aspecte important a tenir en compte és que l'ús del català en la pràctica científica ha de permetre actualitzar el llenguatge científic en català a mesura que el desenvolupament científic requereixi introduir nova terminologia. Aquesta és una de les característiques d'una llengua *plena*. Aquest objectiu ha de ser, i penso que és, compatible amb afavorir l'impacte de la recerca científica feta des dels territoris de parla catalana i també amb la formació d'investigadors i investigadores amb un bon domini de la llengua anglesa. Penso que les propostes concretes que he formulat van en la direcció d'afavorir aquesta compatibilitat.

Finalment, i com a conclusió d'aquest debat, penso que seria molt convenient que l'Institut es pronunciés tot proposant unes pautes acceptades pels seus membres i que es poguessin oferir a tota la societat com a indicacions de com procedir en aquest terreny.